

Dette værk er downloadet fra Danskernes Historie Online

Danskernes Historie Online er Danmarks største digitaliseringsprojekt af litteratur inden for emner som personalhistorie, lokalhistorie og slægtsforskning. Biblioteket hører under den almennyttige forening Danske Slægtsforskere. Vi bevarer vores fælles kulturarv, digitaliserer den og stiller den til rådighed for alle interesserede.

Støt vores arbejde – Bliv sponsor

Som sponsor i biblioteket opnår du en række fordele.

Læs mere om fordele og sponsorat her:

<https://slaegtsbibliotek.dk/sponsorat>

Ophavsret

Biblioteket indeholder værker både med og uden ophavsret. For værker, som er omfattet af ophavsret, må PDF-filen kun benyttes til personligt brug.

Links

Slægtsforskernes Bibliotek: <https://slaegtsbibliotek.dk>

Danske Slægtsforskere: <https://slaegt.dk>

P. H. Finne-Grønn:

Eslobispen mag. Jens
Nielsens slegt.

Oslobispen mag. Jens Nielsens slegt.

En del nye oplysninger ved

S. H. Finne-Grønn.

Om den fremragende geistlige og forfatter, en af humanismens faa repræsentanter i Norge i reformationsaarhundredet mag. Jens Nielsens personlighed og virksomhed foreligger en ligesaa indgaaende som fortræffelig skildring i fortalen til hans Visitatsbøger og reiseoptegnelser, udgivet i 1885 af professor dr. Yngvar Nielsen. I dette betydningsfulde historiske kildeskrift har biskopen ogsaa meddelt udførlige data om sine børn, men er meget sparsom paa efterretninger om sin øvrige slegt. Et interessant supplement til disse og til de af prof. dr. Nielsen meddelte genealogiske oplysninger har Stavanger lærde rector A. E. Erichsen givet i Hist. Tidsskrift 2 VI for 1888.

Ved den opdagelse, som den danske forfatter F. R. Friis i 1890 gjorde i Det store kongl. Bibliothek i Kjøbenhavn af tidligere ukjendte dagbogsoptegnelser af biskopen, meddelte i Hist. Tidsskrift 3 II, fremkom der yderligere saavel directe oplysninger om biskopens slegt som tillige gode udgangspunkter for en videre genealogisk undersøgelse om denne. En saadan blev ogsaa strax foretaget af rector Erichsen, der i 1892 meddelte sine resultater i Personalhist. Tidsskrift 3 I, hvor senere afdøde rigsarkivar Huitfeldt-Kaas samtidig tilføiede nogle slegtebogsoptegnelser af bispens søstersøn, hr. Anders Nielsen Spydeberg. Disse sidste foranledigede atter en nærmere udredning af arkivar E. A. Thomle i Personalhist. Tidsskrift 4 V, og senere i samme bind har arkivaren meddelt et thingsvidne vedkommende bispens dattersøn raadmand Lauritz Sand og en del af dennes paarørende.

De anførte kilder og afhandlinger indeholder saagodtsom alt, hvad der hidtil i genealogisk henseende kjendes til biskop Jens Nielsens slegt, men enhver af dem lader fremdeles spørgsmaal aabne baade om personer og forhold, som det stedse vil have sin interesse at faa fyldestgjørende besvaret.

Til dette formaal skal der i det følgende blive meddelt en del nye oplysninger som resultat af en nylig afsluttet under-

søgelse om biskopens slegt. For oversigtens skyld medtages ogsaa samlet i hovedtræk, hvad der findes spredt i de ovenfor opregnede kilder.

I noterne betegnes: det norske Rigsarkiv ved RA., A. Chr. Bang «Den norske Kirkes Geistlighed i Reformationsaarhundredet» ved Bang, «Biskop Jens Nilssøns Visitatsbøger» ved INV., Diplomatarium norvegicum ved DN., Norsk Herredags Dombog ved NHD., Norsk historisk Tidsskrift ved NHT., Personalhist. Tidsskrift ved PHT., «Nils Stubs Optegnelsesbøger fra Oslo Lagthing» ved Stub.

Niels Jørgensen Frendesonius, «en skipper oc styremand» født i Danmark, var bosat i Oslo, hvor han døde $28\frac{1}{2}$ 1549 og med sin hustru *Hilleborg Johnsdtr.*, død $29\frac{1}{8}$ 1578 og datter af *John Moen* og *Ingrid Gunnarsdtr.* paa Moen i Eidsberg, havde følgende børn I—VI:

I. **Hr. Christopher Nielsen**, død $9\frac{1}{11}$ 1565 som sogneprest til Sande i Jarlsberg, havde med *Christine Haard*, datter af lagmand i Oplandene *Bent Andersen Haard*, børnene *Niels* født $16\frac{1}{11}$ 1559, *Marina* født $13\frac{1}{8}$ 1561 og *hr. Bent Christophersen Haard*, der blev sogneprest til Vaale. *Christine* blev gift paany $13\frac{1}{10}$ 1566 med den følgende sogneprest til Sande *hr. Povel Nielsen*, der døde i høi alder 1623.

II. **Mag. Jens Nielsen**, født 1538 i Oslo, biskop i Oslo og Hamar fra 1580 til sin død i 1600. Gift første gang $16\frac{1}{1}$ 1564 med *Magdalene Berg*, født $1\frac{1}{5}$ 1546 i Ribe og død $12\frac{1}{2}$ 1583, datter af Oslobispen *Frantz Berg* og *Karen Lauritzdtr.*, og anden gang $16\frac{1}{1}$ 1586 med *Anna Glad*, født $28\frac{1}{3}$ 1570 og datter af borgermester i Oslo *Oluf Eriksen Glad* og *Margrete Pedersdtr.* Af biskopens femten børn døde de otte som smaa, og de øvrige var følgende, a—g:

- a. *Anna Fensdtr.*, født $1\frac{1}{12}$ 1566, gift $3\frac{1}{1}$ 1585 med rector i Oslo *Jacob Jacobsen Wolf*.
- b. *Hr. Christopher Fensen [Hack]*, født $25\frac{1}{2}$ 1572, blev sogneprest til Stange; gift $25\frac{1}{7}$ 1596 med *Margrete Pedersdtr.*, datter af fogden *Peder Knutsen* paa Hallingstad paa Toten og *Gunhild Mogensdtr. Gyldenaar*, se s. 12.
- c. *Hilleborg Fensdtr.*, født $29\frac{1}{8}$ 1579, blev gift $20\frac{1}{11}$ 1597 med *Erik Olufsen Glad*, borgermester i Oslo.
- d. *Hr. Evert Fensen*, født $5\frac{1}{7}$ 1581, blev sogneprest til Høland.
- e. *Niels Fensen*, født $11\frac{1}{1}$ 1590, levede 1622. NHT. 2 VI s. 316.

g. *Fens Fensen*, posthum søn, født 1600, levede 1622. NHT. 2 VI s. 316.

f. *Margrete Fensdtr.*, født $^{29}/_{12}$ 1593 i Oslo og begr. $^{7}/_{4}$ 1648 i Trøgstad, blev gift omkr. 1610 med foged over Verne kloster *Oluf Lauritzsen*, borger i Oslo, ved hvis brand i 1624 han tilflyttede sin odelsgaard Sand i Baastad annex til Trøgstad og blev her begr. $^{1}/_{1}$ 1667, 76 aar gl.; bror af raadmand og senere borgermester i Fredriksstad *Peder Lauritzsen*. Foruden Sand eiede Oluf ogsaa Moen i Eidsberg og efterlod ved skifte $^{17}/_{2}$ 1668 ialt 336 rdlr. til følgende børn og arvinger¹, 1—7:

1. *Fens Olufsen*, var i «Oszen i Sundfiord» i 1667 og i Bergen 1668, formynder for søsteren Margretes børn i 1671. Hans søn var utvilsomt den *Oluf Fens Sand* «af Søndmøre», der tog borgerskab i Bergen $^{12}/_{8}$ 1681 og af ægteskab med *Maren Michelsdtr.*, skifte $^{27}/_{8}$ 1696 i Bergen², efterlod en søn *Lars Sand*, hvis formynder var raadmand Lauritz Olufsen Sand — hans farfars bror.

2. *Anne Olufsdtr. Sand*, død mellem 1668 og 1690, blev gift første gang $^{6}/_{1}$ 1650 i Trøgstad med *Christopher Sand* og dernæst $^{19}/_{8}$ 1659 s.steds med *Fens Paaschesen*³, der i 1665 var 36 aar gl. og gaardbruger paa Sand, men i 1694 opholdt sig i Bergen. — Af første ægteskab efterlod hun børnene: *Martha* døbt $^{12}/_{1}$ 1651, efterlod børn i 1694, *Hans* døbt $^{14}/_{8}$ 1652 og *Magdalene* døbt $^{4}/_{12}$ 1653, begge iljve 1694, samt *Guri* døbt $^{28}/_{8}$ 1657 og gift $^{21}/_{10}$ 1683 i Trøgstad med *Clemet Skatalen*, født 1620 og begr. $^{10}/_{12}$ 1693, gaardbruger paa Skatalen i Baastad annex⁴. — Af andet ægteskab efterlod Anne Sand børnene: *Sille*, døbt [Siri] $^{22}/_{7}$ 1660⁵

¹ Retsprotokol nr. 1230 fol. 12, RA.

² Nicolaysen: Bergens Borgerbog. Blichs uddrag af Bergens skifteprotokoller, RA.

³ Han var søn af *Paasche* paa Brøsholen i Trøgstad og havde en bror *Erik Paaschesen*, efter hvis hustru *Karen Bergersdtr.* skifte holdtes s.steds $^{2}/_{1}$ 1691. Retspr. nr. 1232 fol. 134, jfr. fol. 243.

⁴ Clemet var søn af *Christopher Rolfsen Ramstad*, begr. $^{6}/_{8}$ 1667, 77 aar gl. og *Guri Gulbrandsdtr.*, begr. $^{17}/_{11}$ 1672, 82 aar, og han var først gift med *Marthe Lund*, begr. $^{22}/_{8}$ 1650, 42 aar, og dernæst $^{2}/_{10}$ 1651 med *Sigrid Hansdtr.*, begr. $^{2}/_{10}$ 1681.

⁵ Sille blev gift i Bergen med *Erik Jonassen Aabakke*, efter hvem skifte holdtes s.steds $^{28}/_{2}$ 1714.

og *Trine Fensdtr.*, døbt ¹⁹/₁₁ 1665 i Trøgstad, hvor hun blev gift ⁹/₁ 1687 med *Brynild Thorbjørnsen Aamot* af Høland, der i 1694 købte Sand af alle medarvingerne.

3. *Margrete Olufsdtr. Sand*, født omkr. 1614 og begr. ²⁷/₂ 1670 i Trøgstad, hvor hun var gift med gaardbruger *Gunder Knutsen Kopperud*, født 1612 og begr. ¹⁵/₁₀ 1699 i Trøgstad. Ved skifte efter ham ¹⁰/₈ 1700 levede deres tre børn: *Ole* døbt ⁹/₁ 1657, tog ³/₅ 1680 borgerskab i Bergen, hvor han boede 1700, *Knut* døbt ²⁵/₉ 1660 og gift ²⁵/₉ 1687 i Trøgstad med *Sidsel Gimmingsrud*, var »i Bergens stift» 1700, samt *Guri Gundersdtr.*, der blev gift ⁸/₅ 1687 med *Mogens Kopperud* i Trøgstad.

4. *Hilleborg Olufsdtr.*, var død før 1668 efterladende af et første ægteskab datteren *Maren Pedersdtr.*, og af andet med *Niels Fensen* børnene *Peder* og *Fens*, hvilke alle opholdt sig i Bergen i 1668.

5. *Lauritz Olufsen Sand*, født 1619 i Oslo, fik bestalling ⁹/₇ 1663 som raadmand i Bergen ¹.

6. *Niels Olufsen Sand*, tog borgerskab ¹⁰/₄ 1656 i Bergen, hvor han var død før 1668 efterladende en datter *Maren Nielsdtr. Sand*.

7. *Catharine Olufsdtr.*, var død før 1667 i Bergen efterladende datteren *Bente Platt* af ægteskab med *Teves Platt*, der var fra Hamburg og tog borgerskab 1633 i Bergen. I 1668 var han gift paant og boede da «i Sovn ved Bergen».

III. **Hr. Lauritz Nielsen**, født 1539 og død ⁵/₆ 1622, den under navnet «Kloster-Lasse» bekendte apostat ².

IV. **Margrete Nielsdtr.**, død ²⁷/₉ 1584 i Trøgstad, blev gift omkr. 1563 i Oslo med senere sogneprest til Trøgstad *hr. Sigurd Pedersen*. Da de havde en søn, der døde i eller ved Oslo i 1565, og en søn født i Aker i 1567, har Sigurd vistnok dengang indehavt en stilling i eller ved Oslo, og da hans svoger den senere biskop Jens Nielsen i 1563 blev befordret fra hører til rector ved byens latinske skole, ligger det nær at antage, at Sigurd Pedersen har efterfulgt ham i hørerstillingen, saameget mere

¹ NHT. 2 VI s. 316 og PHT. 4 V s. 88 fig.

² NHT. 2 VI s. 307. PHT. 3 I s. 273.

som aarstallet 1563 passer meget vel til hans vielsesaar. Ved *hr. Christen Braads* død forinden 1575 blev Sigurd hans efterfølger i Trøgstad sogneprestembede og indehavde siden dette til 1619, da han afstod det til sin svigersøn *hr. Peder Povelsen*.

Hr. Sigurd har vistnok hørt hjemme i Oslognen, iallefald var hans far bosat inden Oslo lagdømme, hvad der fremgaar af en sentents af juni 1579 fra Oslo lagthing: «Her. Siuordt som elste broder skall hafue hoffuitbølett . . .» og samtidig oplyses en søster af ham at være gift med en *Arne Gulbrandsen*¹. Dette er den eneste notits om hr. Sigurds slegtsforhold, der nu kjendes, men adskilligt taler for at opstille følgende genealogiske combination, hvorved der tilveiebringes forbindelse mellem de forskjellige tydeligvis beslegtede personer af navnet Rønnaug og samtidig antydes en medvirkende aarsag til det, som det synes, fortrolige forhold mellem biskop Jens Nielsen og et par af hans samtidige:

Hr. Peder Olufsen [sogneprest til Eidsvold?] tilstede i Oslo 1565, men død før juni 1579 ² .				<i>Fin</i> Olufsen, død ⁸ / ₁₁ 1565 ³ , efter hvem hr. Sigurds søn <i>Fin</i> , maaske er opkaldt.	
Hr. Sigurd Pedersen til Trøg- stad, * Margrete Nielsdtr.	Datter, * før 1579 Arne Gul- brandsen [Botner?]	Oluf, 1579. ⁴ [?Capellan i Aker 1594.]	<i>Rønnaug</i> , * Simon Nielsen, skriver ⁴ , død 1592 i Oslo.	Marine, * hr. Søfren Lauritzsen til Hof i Solør 1575.	<i>Catharine Finsdtr.</i> , trolov. 1576 med Hans Mandt i Oslo ⁵ .
<i>Mag. Fin</i> , født 1567.	<i>Rønnaug Sigurdsdtr.</i> , * 1588 hr. Lauritz Frantzsen, sogneprest til Nannestad.		<i>Rønnaug Søfrensdtr.</i> , begr. ¹⁶ / ₄ 1648 i Christiania. * hr. Søfren Rasmussen til Hof i Solør, senere slotsprest i Christiania.		

¹ Stub s. 204. Nogen anden «Her Siuordt» end Trøgstadpresten kan dette ikke gjælde.

² Bang s. 52 og 156. NHT. 3 II s. 146.

³ NHT. 3 II s. 147.

⁴ Jfr. Stub s. 41, 102, 105 og 187: *Fin Ulven* frifandtes «paa sin hustrus vegne for *Rønnaug Pedersdtr.* om den hjemmegave, som *Oluf Pedersen* skulde have skilt» — netop i 1579, da arven falder efter hr. Sigurds forældre eller far. *Fin* er vel den *Fin Mogenssen*, der efter lang tjeneste som hofsinde, boede paa Ulven i Aker, hvilken gaard i 1582 tillagdes Oslo hospital. NHD. 1585 s. 218.

I denne forbindelse fortjener følgende ætledning vistnok ogsaa at bemerkes:

Sigurd, gift med Thoralfa Haakonsdr., der i 1444 fik, hvad «hendes fire børn» eiede i nedre Trauten i Odalen¹.

1. Peder Sigurdsen.	2. Guttorm Sigurdsen.	3. Thollaug Sigurdsdr.	4. Sigrid.	5. Arne Sigurdsen ² .
Joran Guttormsdr., * Oluf . . .	Ingrid Guttormsdr., * Ener . . .	Disse søstre havde i 1516 «antvordet» <i>Torger Arnesen</i> ³ 4 øresbol i Trauten «sig til hjælp». Joran havde odel i Trauten efter forældrene og havde afkjøbt Ingrid hendes part og derefter pantsat godset til biskop <i>Muus</i> i Oslo, som dermed havde funderet et alter i Oslo domkirke. I 1538 tillod kongen, at dette gods atter blev indløst af rette odelsmænd, og i 1554 tildømmes		
Margrete Olufsdtr., * hr. Frantz	Niels Ener- sen 1570 ⁴ .	I 1538 tillod kongen, at dette gods atter blev indløst af rette odelsmænd, og i 1554 tildømmes		
Frantzsen til Nannestad ⁴ .		Joran denne ret ⁵ .		
Hr. Lauritz Frantzsen til Nannestad.				
* 1588 <i>Rønnaug Sigurdsdr.</i> af Trøgstad, der eiede Trauten i 1625 ⁶ .				

Ved sin hustru Margretes død i 1584 var hr. Sigurd Peder- sen endnu i sin manddoms kraft, og det er lidet rimeligt, at han skulde forblive enkemand for resten af sin lange levetid. Tidens skik var tvertimod den, at nyt ægteskab blev indgaaet, saasnart sørgeaaret var ude, og ofte fandt presterné selv denne ventetid for lang. Hr. Sigurd fandt sig da ogsaa en ny hustru, formentlig i løbet af de nærmeste aar.

I 1624 var nemlig en «Karen Trøgstad» førstefadder til en datter af hr. Sigurds svigersøn og efterfølger i Trøgstad presteembede hr. Peder Povelsen, der da lod døbe et barn af andet ægteskab ved navn Idde, opkaldt efter hans afdøde hustru Idde Sigurdsdr.⁷ Naar Karen bærer barnet, har hun for det første været gift kone eller enke, dernæst betegner tilnavnet «Trøgstad» hende som prestekone eller presteenke i Trøgstad,

¹ DN. V nr. 723 og VI nr. 492, 559 og 560.

² Torger var søn af *Arne Sigurdsen* og havde brødrene *Jon* og *Haakon Arnesønner*. Arne har vel været stiftsøn af Thoralfa Haakonsdr., siden godset i Trauten gik ham forbi. Stub s. 18, 35 og 53.

³ Yngre diplom ^{8/10} 1570, RA.

⁴ DN. III nr. 1174 og Bang s. 54.

⁵ DN. III nr. 1174 og NRR. I s 56.

⁶ Rentekammerets Jordebøger 1624—26, Tønsberg Borgeres Gods [en indstukket lap], RA.

⁷ Hr. Niels Muus's optegnelser i Trøgstads ældste ministerialbog, RA.

akkurat som hendes samtidige medfæddere «Martha Eidsberg» og «Maren Aschim» netop var prestekonerne fra Eidsberg og Askim¹, og endelig maa hun have været hr. Sigurds enke, thi der var ingen anden prests hustru eller enke [heller ikke mor eller værmor] ved fornavn Karen den tid i Trøgstad. Til yderligere bekræftelse kan bemerkes, at en af hr. Peder Povel-sens døtre blev givet navnet Karen¹.

Spørges der nu, hvorfra denne hr. Sigurd Pedersens anden hustru skrev sig, kan der svares, at al sandsynlighed taler for, at hun har været en datter af Trøgstadpresten *hr. Christen Braad* og første hustru *Anna Frantzdr.* og datterdatter af Oslobispen *Frantz Berg* og *Karen Lauritzdr.*

«Anna Frantzdr.» døde ³⁰/₅ 1566 i Trøgstad, og daværende rector, senere biskop Jens Nielsen, som dengang var gift med biskop Bergs datter Magdalene Frantzdr., anfører hendes døds-fald i sine dagbogsoptegnelser og giver nogle maaneder senere sin ældste den ¹/₁₂ 1566 fødte datter navnet Anna — hvorved han tydeligvis opkalder sin hustrus nylig afdøde søster².

At hr. Christen Braad og Anna Frantzdr. Berg har haft en datter Karen, opkaldt efter sin mormor bispinde Berg, er

¹ «Martha Eidsberg» var *Martha Michelsdatter*, begr. ¹⁷/₁₁ 1669, 65 aar gl. i Rakkestad, gift først med *hr. Iver Søfrensen*, sogneprest til Eidsberg fra 1618 til sin død ²⁷/₁₂ 1630, derpaa med *hr. Hans Hansen Mule*, sogneprest til Eidsberg fra 1630 til sin død 1667, 67 aar gl., og endelig med *hr. Søfren Nielsen*, sogneprest til Rakkestad fra 1650 til sin død 1677, begr. ²¹/₁₁, 74 aar gl.

«Maren Aschim» var *Maren Jensdatter*, begr. ⁴/₁₁ 1638, gift med *hr. Lauge Christensen*, sogneprest til Eidsberg fra 1617 til sin død 1657, begr. ²¹/₁₀. Hans anden hustru *Dorthe Pedersdr.* var datter af ovenn. hr. Peder Povel-sen og Idde Sigurdsdr. og blev begr. ²⁰/₁₁ 1659 i Askim efter et nyt kortvarigt ægteskab fra ¹¹/₉ 1659 med *hr. Engebret Dringelberg*, der var sogneprest til Askim fra 1658 til sin død 1691 og gift anden gang ²¹/₅ 1661 i Askim med *Maren Pedersdr.*

Dorthe efterlod to børn: *Karen Laugesdr.*, døbt ¹/₁₁ 1654, der i 1683 var i tjeneste hos sognepresten i Rakkestad, og *Peder Laugesen*, der ⁹/₁ 1679 blev gift i Trøgstad med sorenskriver i Heggen og Frøland *Anders Hansens* enke *Catharine Holst*, datter af den rige foged s.steds *Jørgen Nielsen Holst* og *Maren Jensdr. Pharo* og saaledes søster af *hr. Niels Jørgensen «Pharo»*, der var sogneprest til Drangedal fra ¹⁸/₉ 1689 til sin død i 1695.

Jfr. PHT. 4 V s. 21 og 4 II s. 2. Cancelli Indlæg ¹⁸/₉ 1689, RA.

² NHT. 3 II s. 148.

rimeligt, og at det netop er denne *Karen Christensdtr. Braad* 3: «Karen Trøgstad», som — omkr. 1585 — blev hr. Sigurd Pedersens anden hustru, fremgaar med en til vished grænsende sandsynlighed af den omstændighed, at dette ægteskab giver den eneste fyldestgørende aarsag til, at sognepresten til Ullensaker hr. *Niels Thomassen* indfinder sig til det bryllup, som hr. Sigurd holdt paa Trøgstad prestegaard for sin datter Rønnaug i 1588¹.

Efter Anna Frantzdr.s død i 1566 indgik nemlig hr. Christen Braad nyt ægteskab med *Anne Baltzersdtr.*, der overlevede ham og var en datter af den omkr. 1575 i Oslo afdøde købmand *Baltzer Been*, hvis enke *Dorthe Klingenberg* i 1588 var hr. Niels Thomassens anden hustru².

Karen Christensdtr. har saaledes været brudens stiftmor og Anne Baltzersdtr.s stiftatter, ægteskabet med hende har knyttet hr. Sigurd Pedersen og hans familie end inderligere til de mægtige Oslobisper og deres formaaende frænder, og endelig faar det sin naturlige forklaring, at «Karen Trøgstad» opholdt sig paa Trøgstad prestegaard, i 1624 bærer hr. Peder Povelsens barn til daaben, og at hendes navn gaar igjen i hr. Sigurds descendents.

Af hr. Sigurd Pedersens børn kjendes følgende, der alle — maaske dog med undtagelse af det yngste — var af hans første ægteskab med Margrete Nielsdtr., 1—6:

1. *Niels Sigurdsen*, død ¹⁸/₁₀ 1565 i eller ved Oslo.
2. *Mag. Fin Sigurdsen*, født ¹⁸/₁ 1567 i Aker, sogneprest til Tønsberg, død 1627 i Lund i Skaane.
3. *Rønnaug Sigurdsdtr.* blev gift ¹⁴/₁ 1588 i Trøgstad med hr. *Lauritz Frantzsen [Flor]*, sogneprest til Nannestad, efter hvis død i 1614 hun tog ophold hos broderen i Tønsberg, hvor hun levede i 1625; se s. 38.

¹ INV. s. 53.

² Da Dorthe Klingenberg var født 1547, død ⁹/₅ 1616, kan hun ikke have været mor til Anne Baltzersdtr., der var gift omkr. 1567 eller iethvertfald før 1575, men har saaledes været hendes stiftmor. Hun var maaske datter af den *Lauritz Klingenberg*, der døde ²²/₁₀ 1566 i Oslo. NHT. 3 II s. 148.

Hr. Niels Thomassen var født 1543 og sogneprest til Ullensaker fra 1578 til sin død ¹⁸/₄ 1619 i Oslo; hans første hustru *Maren Torkildsdtr.* var datter af hans formand i Ullensaker hr. *Torkild Oudensen*. — Bang s. 13, 57, NHT. 3 II s. 148, Stub s. 102, 105 og Diplomer 1577 i RA.

4. *Hr. Peder Sigurdson*, sogneprest til Aremark fra $10/8$ 1604 til sin død i 1626.
5. *Idde Sigurdsdtr.*, død omkr. 1623 i ægteskab med *hr. Peder Povelsen*, der fra $13/8$ 1608 var capellan og fra 1619 til sin død i 1642 sogneprest til Trøgstad; hans anden hustru *Anne Bentsdtr.* blev begr. $3/8$ 1673, 75 aar gl., i Trøgstad.
6. *Anne Sigurdsdtr.*, død ugift i novbr. 1599 i Trøgstad¹.

V. **Ingeborg Nielsdtr.** blev gift $20/10$ 1566 med *hr. Niels Bjørnsen*², sogneprest til Strøm i Odalen 15[75] til 1599 og havde med ham børnene: *hr. Anders Nielsen*, født $10/7$ 1567 paa Hadeland, sogneprest til Strøm 1599 og til Spydeberg fra $28/8$ 1603 til sin død $20/7$ 1636, *Eline Nielsdtr.*, død $24/8$ 1603 i Strøm, hvor hun før 1597 var gift med bonden *Thor Ous*, der døde $18/8$ 1603, *Hans Nielsen*, boede i Strøm og var gift før 1597 med en datter af *Peder Gjersøien*, samt *Bjørn Nielsen*, der var ugift i 1597.

VI. **Anders Nielsen**, der i 1585 var raadmand og 15[89] til 16[00] var borgermester i Oslo, hvor han levede i 1610 som borger og handelsmand og «forhen borgermester», har uden tvil været en bror af biskop Jens Nielsen. I dennes «Visitatsbøger» nævnes ganske vist intet om et saadant slegtskab, men det gjøres der heller ikke ved de andre bispens brødre, og det skjønt disse tilmed var geistlige. End mindre grund er der da til at vente specielle bemærkninger om familieskabet til den «civile» Anders, der desuden maa have været meget yngre end

¹ Ifl. utrykte optegnelser af hr. Bernt Jacobsen til Aas.

² Hr. Niels Bjørnsen havde søskenderne *Christopher Bjørnsen*, *Ingeborg* og *Dorthe Bjørnsdtr.* Ingeborg var gift med *hr. Augustinus Frantzsen*, der døde $3/8$ 1604 som sogneprest til Høland og var en bror af ovenn. hr. Lauritz Frantzsen til Nannestad.

Dorthe Bjørnsdtr. var gift tre gange: med *Niels [Hansen ?]*, *Mads Jønsen* og *Skjeldor Evensen*, hvis enke hun var i 1600. Af første ægteskab havde hun børnene: *Hans Nielsen* borger i Oslo [far til *hr. Niels Klod* i Røken], *Marine Nielsdtr.*, gift med kjøbmand *Christen Klod* i Oslo, og *Kirsten Nielsdtr.*, der var gift med *Christopher Stub* og med ham havde sønnen *Palle Stub*, født $3/6$ 1591 og død $22/8$ 1603 i Strøm. Af andet ægteskab havde hun datteren *Anne Madsdtr.*, gift i decbr. 1595 med borger i Oslo *Diderik Byningk* eller *Vismar* [=: Wismar].

Bang s. 43, 46. NHT. 3 II s. 148 flg. Diplomer af 1595, 1596, 1600 og 1606, Oslo lagthingsprot. 1614, RA. samt hr. Bernt Jacobsens utrykte optegnelser; jfr. PHT. 3 I s. 276 flg.

bispen, rimeligvis født henved 1549. Ikke destomindre nævnes Anders Nielsen i Visitatsbøgerne paa en maade, der indirecte giver en formodning om et nærmere forhold mellem ham og biskopen. Under visitatsen i Rygge ^{2/3} 1594 bemærkes nemlig, at sognepresten «Her Peders hustru heder Margrete Nielsdatter Dorethe Anders Nielsens slecht», hvorved forfatteren tydeligvis mener at hense hende til en vel kjendt mands paarørende, og ved visitatsmiddagen paa Kraakstad prestegaard ^{2/3} 1597 bestod de ikke faa gjester af provstiets geistlige tildels med hustruer og børn og midt blandt disse nævnes som eneste «civile» person «borgmester Anders Nielsøns pige Marin Hansdaatter», som saaledes angivelig synes at være der paa grund af borgermesteren ¹.

I samme retning peger det ogsaa, at Anders Nielsen besad gods, iallefald pantegods, i Eidsberg, bispens mødrene hjembygd, saaledes 9 lispd. aarlig landskyld i gaarden Kviller, som han fik i pant 1600 af *Aasmund Pedersen*, der selv brugte og beboede Kirkeby i Trøgstad, hvor netop bispens svoger hr. Sigurd Pedersen dengang var prest ².

Videre havde borgermesteren en søn raadmand i Christiania *Førgen Andersen*, der vel har havt sit fornavn fra Niels Jørgensen Frendesonius, og denne Jørgen Andersen kaldes i 1664 for «svoger» af *Christen Eschildsen [Griis]* ³. Men Christen Eschildsen var dengang gift med *Sigrid Andersdtr. Hack*, og netop dette slegtsnavn Hack benyttede ogsaa enkelte af biskop Jens Nielsens familie, specielt hans søn hr. *Christopher Jensen* og hyppigst dennes datter *Karen Christophersdtr. Hack*, der var gift med lagmand *Otte Mogensen Gyldenaar* paa Oplandene. — Heri ligger der saaledes et gjensidigt bevis for, at Jørgen Andersen og Sigrid Andersdtr. Hack var børn af borgermester Anders Nielsen, og at denne var bror af biskop Jens Nielsen ⁴.

¹ INV. s. 108 og 560, NHD. 1610 s. 68.

² Diplomer 1600 [1589, 1594 og 1595] i RA.

³ Akershus lensregnsk. 1624 og Akershus fogedregnsk. 1664, RA.

⁴ Spørgsmaalet om de anførte personer virkelig har tilhørt «den danske adelige slekt Hack [Hak]» spiller for nærværende øiemed en mindre rolle. I fortalen til «Visitatsbøgerne» s. XIII redegjøres for de kilder fra 1700-tallet og senere, hvori biskop Jens Nielsen selv tillægges dette

Til yderligere bekræftelse skal det sluttelig bemerkes, at bispens foran anførte dattersøn, den bergenske raadmand *Lauritz Olufsen Sand* i 1694 kalder guldsmed i Christiania *Anders Olsen [Pharo]* for sin «fætter»¹. Et saa nært slegtskab har der paa viseligt dog ikke existeret mellem dem, derimod indgik under datidens betegnelse «fætter», som ikke var noget adæqvæt udtryk for, hvad der nu forstaaes derved, ogsaa «tremænding», og dette passer meget vel. Anders Olsen var nemlig søn af sogneprest til Skiptvet *hr. Ole Christophersen Pharo* og *Christense Andersdtr.*, og denne Christense har tydeligvis været datter af borgermester Anders Nielsen, thi herved bliver «fætter»-skabet ikke alene fyldestgørende begrundet, men dette er ogsaa den eneste maade, hvorpaa det idetheletaget kan forklares.

Om Anders Nielsens børn² kan videre meddeles følgende, a—d:

- a. *Førgen Andersen*, raadmand i Christiania, blev her begr. ³⁰/₁₀ 1670. «I høi alderdom og af Gud med legems svag-

familienavn, som han efter senere afdøde rigsarkivar Huitfeldt-Kaas' anskuelse uden nogen hjemmel er bleven besnykket med af «den forfængelige gjæk» Christopher Hammer til Melbostad. Senere indrømmer dog rigsarkivaren i PHT. 3 I s. 282, at «nogle af Biskop Jens Nilssøns Efterkommere synes at have brugt Familienavnet Hak». Han kjendte imidlertid ikke dengang, at Sigrid Andersdtr. Hack i et officielt document allerede i 1683 [Aabne Breve af ⁶/₈ s. a. RA.] nævnes ved dette slegtsnavn af sin egen ægtefælle, og heller ikke vidste rigsarkivaren, at hun var datter af bispens bror borgermester Anders Nielsen — hvad der først paavises ved nærværende afhandling. Sagen maa saaledes nu betragtes ud fra ganske andre forudsætninger, da netop den omstændighed, at navnet Hack benyttes af to brødres børn, sandsynliggjør, at de har faaet det fra sine forfædre, om end maaske kun ad cognatisk vei.

Pudsig nok døde der just i Eidsberg en dragonloitant *Christian Hack* i 1677. Ved skiftet efter ham ²⁷/₁₁ s. a. levede hans børn *Erik, Jacob, Anne* og *Margrete*; deres mor *Lucia Eriksdtr.* var død tidligere. Retspr. nr. 1231 fol. 370, RA.

¹ PHT. 4 V s. 89.

² Forsaavidt Anders Nielsen kun har været gift én gang, har hans hustru Dorthe antagelig været en paarørende af borgermester i Oslo *Christen Mule* eller af dennes søn foged i Romerike, senere raadmand og hospitalsforstander i Oslo *Niels Christensen [Mule]*, der døde ¹⁶/₁₀ 1602 og i ægteskab med *Maren Hansdtr.*, død ²⁰/₁₀ 1594, efterlod børnene *Maren* gift med raadmand *Mathias Buntzov*, *Jens Nielsen* foged i Moss og senere fra ²⁰/₁₀ 1607 til sin død 1617 lagmand i Fredriksstad, *Erik* og *Christen Nielssønner*.

hed hiemsøgt» havde han kort før sin død afstaaet raadmandseembedet til sin svoger Christen Eschildsen [Griis]. Den $^{22}/_3$ 1664 blev han gift med en gammel presteenke af Sørum *Sophia Hansdtr. Kraft*, der blev begr. $^{24}/_{11}$ 1675¹.

- b. *Sigrid Andersdtr. Hack*, begr. $^{30}/_8$ 1673 i Christiania, gift først med *Hans Griis* og dernæst med raadmand *Christen Eschildsen [Griis]*, se s. 14.
- c. *Christense Andersdtr.*, blev gift $^{12}/_7$ 1635 med *hr. Ole Christophersen Pharo*, der var født $^{18}/_1$ 1610 i Lier, student $^{9}/_{11}$ 1630, tog attestas $^{31}/_3$ 1631, blev $^{25}/_6$ 1631 anden- og 1634 tredie lectie-hører ved Christiania latinskole, vocertes $^{4}/_6$ 1634 og ordinertes $^{31}/_{10}$ s. a. til sogneprest til Skiptvet, hvor han døde 1665. Han var søn af *hr. Christopher Olufsen Pharo*, sogneprest til Lier fra $^{17}/_{10}$ 1603 til sin død $^{1}/_1$ 1617, og *Anne Hellesdtr.* af Oslo, gifte i octbr. 1607, og han var sønnesøn af *hr. Oluf Pharo* [o: *Faderssøn*], sogneprest til Lier fra 15[75] til 1603, død $^{18}/_8$ 1605, og *Maren Fensdtr.*²

Christense levede som enke i Skiptvet endnu i marts 1683 [Fogedregnsk.] og var da «en skrøbelig, svag og høibedaget Quinde henved 80 Aar». Hun havde følgende gifte børn, 1—5:

1. *Hr. Christopher Olsen [Pharo]*, født $^{17}/_{12}$ 1637, sogneprest til Nesodden fra $^{27}/_7$ 1679 til sin død $^{28}/_9$ 1709; gift med *Agnete Sandersdtr.*, død 1732 uden børn, datter af guldsmed i Christiania *Sander Pedersen*, begr. $^{18}/_3$ 1663, og hustru *Bodil Nielsdtr.*, der blev gift anden gang $^{20}/_8$ 1665 med guldsmed *Baard Gangolphi Bonsach*, efter hvem skifte holdtes $^{18}/_{12}$ 1699 i Christiania.

2. *Anders Olsen [Pharo]*, født $^{21}/_5$ 1639 og død $^{8}/_5$ 1712, var guldsmed i Christiania og blev her gift $^{14}/_6$ 1681 med *Anne Møller*, døbt $^{16}/_{11}$ 1662 og datter af guldsmed *Romanus Dideriksen Møller* og første hustru *Anne Johansdtr. Plate*. Anders kaldes i 1694 som s. 43 bemærket «fætter» af raadmand i Bergen Lauritz Olufsen Sand. Flere af hans børn og svigerbørn blev guldsmede i Christiania.

¹ PHT. 3 II s. 267.

² Personalial Pharo, RA.

3. *Sidsel Olsdtr. [Pharo]*, født $^{30}/_6$ 1641, blev gift før 1668 med *hr. Peder Svendsen*, sogneprest til Kraakstad fra $^{8}/_3$ 1655 til sin død i febr. 1688¹; han havde før været gift $^{16}/_3$ 1656 i Eidsberg med *Martha Mule*, datter af den s. 39 nævnte *hr. Hans Mule*. — Sidsel overlevede sin ægtefælle med børnene *Michel* og *Ole*, der blev officerer, *Elias*, *Christense* og *Martha*.

4. *Fens Olsen «Lund»*, født $^{30}/_{12}$ 1641, blev foged i Numedal og efterlod flere børn.

5. *Susanne Olsdtr. Pharo*, født $^{23}/_6$ 1647 og død $^{28}/_4$ 1710, blev gift omkr. 1670 med *hr. Anders Spydeberg*², født 1635 og sogneprest til Skiptvet fra $^{30}/_4$ 1665 til sin død i 1710, søn af *hr. Lauritz Lauritzsen* til Spydeberg og *Gjertrud Andersdtr.*, der atter var datter af den s. 41 anførte *hr. Anders Nielsen* og første hustru *Margrete Hansdtr.*

- d. [*Karen?*] *Andersdtr.*, et af de ældste af borgermester Anders Nielsen og Dorthes børn, var uden tvil gift med *hr. Hans Povelsen Paus*, der først var hører og capellan ved Oslo domkirke og i 1623 blev sogneprest til Fredrikstad. De havde bl. a. to børn, der tydeligvis havde sine fornavne efter borgermesteren og hans hustru: *Anders Paus*, senere sogneprest til Jevnaker, og *Dorthe Paus*, hvis værge i 1665 netop var raadmand Jørgen Andersen³ — hendes morbror. Det bør ogsaa bemerkes, at *hr. Zacharias Søfrensen Frensesonius*, hvis tilnavn klarlig peger paa slegtsskab til biskop Jens Nielsen, var capellan hos Paus fra $^{14}/_{12}$ 1625 til $^{2}/_7$ 1627, da han blev sogneprest til Faaberg, hvor han døde $^{28}/_4$ 1667.

¹ Kraakstad sogneprestembede havde da med en kort afbrydelse gaaet i arv i hans familie i over 100 aar: hans far *hr. Svend Holstebro* var prest der fra 1630 til sin død $^{7}/_6$ 1654, gift med *Kiisten Pedersdtr.*, der døde $^{30}/_3$ 1658; hans farfar *hr. Jens Kjeldsen Holstebro* var prest fra 15[92] til sin død $^{31}/_5$ 1619 og havde embedet efter sin hustru *Marite Nielsdatters* første mand *hr. Henrik*, der atter havde embedet efter Marites far *hr. Niels Pedersen*, sogneprest til Kraakstad 15[55] til 15[70].

² De efterlod børnene *Gjertrud*, *Lauritz*, *Ole*, *Ulrik* og *Fens Christian*. Denne sidste er den senere biskop i Christianssand 1759—62 *dr. Fens Christian Spidberg*, født $^{8}/_{12}$ 1684 og død $^{4}/_4$ 1762.

³ Stevninger til Overhofretten 1665, RA.